

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

Ministerie van Defensie

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Onze referentie
BS2023002619

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

Datum 7 maart 2023
Betreft A-brief project 'Verbetering AH-64E bewapening- *Joint Air to Ground Missiles* (JAGM)'

Inleiding

Defensie beschikt over technologisch hoogwaardige capaciteiten die bijdragen aan de bescherming van het eigen grondgebied en dat van NAVO-bondgenoten. De Apache helikopters van de Koninklijke Luchtmacht leveren daaraan een belangrijk aandeel. Op dit moment wordt de vloot gemoderniseerd van de AH-64D naar de AH-64E standaard (Kamerstuk 27 830, nr. 234 van 30 mei 2018). Onderdeel van deze modernisatie is de integratie van een *Longbow* vuurleidingsradar. Om de operationele capaciteit verder te verbeteren, is Defensie voornemens om een nieuw type laser- en radargeleide geleide raket te verwerven.

Met deze A-brief informeer ik u over de behoeftestelling van het project 'Verbetering AH-64E Bewapening - JAGM'. Het project behelst de verbetering van de bewapening van de Apache helikopter met radargeleide raketten van het type AGM-179 *Joint Air-to-Ground Missiles* (JAGM).

Context

Naast de introductie van een nieuwe capaciteit in de vorm van radargeleide raketten, voorziet dit project ook tot de verdere aanvulling van de munitievoorraden van Defensie. Ik heb uw Kamer eerder geïnformeerd over het voornemen van versnelde aanvulling van de munitievoorraden voor de eerste hoofdtak (Kamerstuk 35 925-X nr. 74 van 9 mei 2022).

Behoeft

Huidige capaciteit

Defensie heeft in 2009 het basismunitiepakket van de Nederlandse Apache helikopters herzien met het project 'Verbetering AH-64D bewapening' (Kamerstuk 27 830, nr. 68 van 11 december 2009). Dit project omvatte de aanschaf van verbeterde lasergeleide *Hellfire*-raketten, de bijbehorende trainingsmiddelen en lasergeleiding voor de 70mm raketten. De komende jaren bereikt een toenemend aantal van een oude voorraad *Hellfire*-raketten het einde van de technische levensduur.¹ Verdere aanvulling en modernisering van het munitiepakket voor de Apache gevechtshelikopter is daarom noodzakelijk.

Vervangende capaciteit

In tegenstelling tot de huidige *Hellfire* raketten beschikken de JAGM raketten over zowel laser- als radargeleiding, waardoor ze geschikt zijn voor gebruik in elk weertype. Daarnaast is sprake van een verbeterde nauwkeurigheid ten opzichte van eerdere generaties raketten. Hiermee is het risico op ongewenste nevenschade kleiner.

Als onderdeel van deze nieuwe capaciteit is Defensie ook voornemens om *Captive Training Missiles* aan te schaffen. Hiermee kan de vlieger het afvuren van raketten vanuit de Apache helikopter simuleren, zonder dat er raketten verschoten worden. Tegelijkertijd beschikt de vlieger wel over data zoals bijvoorbeeld afvuurparameters, waardoor optimaal getraind kan worden.

Internationale Samenwerking

Net als de AH-64E Apache gevechtshelikopter, is de AGM-179 JAGM raket een *Military-Off-The-Shelf* (MOTS) product dat geproduceerd wordt in de Verenigde Staten (VS). Naast de VS is ook het Verenigd Koninkrijk (VK) gebruiker van de JAGM radargeleide raket.

Nederland werkt voor wat betreft de Apache op verschillende vlakken samen met de VS. Zo valt het Nederlandse 302 Squadron onder de Amerikaanse 166th *Aviation Brigade*. Het squadron bevindt zich in Fort Hood, Texas, VS en voorziet in de tactische opleiding en training van de Nederlandse Apache-bemanningen.

¹ Dit betreft de 20 jaar oude 'November' versie van de AGM-114 *Hellfire*.

Overige aspecten

Relatie met andere projecten

Er zijn drie projecten gerelateerd aan de behoefte voor JAGM radargeleide raketten. In de eerste plaats het DMP-project 'AH-64D verbeteren bewapening' (Kamerstuk 27 830, nr. 68 van 11 december 2009). De laatste lasergeleide *Hellfire*-raketten uit het project zijn geleverd. Dit project wordt daarom in 2023 afgesloten. Daarnaast hangt de behoefte voor de aanschaf van JAGM radargeleide raketten samen met het project 'Apache Remanufacture'. Hiermee wordt de Apache gevechtshelikopter onder andere voorzien van radarcapaciteit en betere sensoren. Tenslotte schaft Defensie raketten voor de Apache aan binnen het programma 'Aanvulling inzetvoorraad munitie' (Kamerstuk 35 925X, nr. 74 d.d. 29 april 2022).

Duurzaamheid

De JAGM radargeleide raket zal na een software update beschikbaar zijn in de simulator. Het is daarmee mogelijk om naast *live* training met de *Captive Training Missiles* het gebruik van de radargeleide raket te trainen in de simulator.

Verwervingsstrategie

De Amerikaanse overheid heeft bepaald dat dit type wapen voor de Apache gevechtshelikopter alleen via *Foreign Military Sales* (FMS) kan worden verworven. Nederland heeft de mogelijkheid om aan te sluiten bij een productiecontract van de Amerikaanse overheid. Door hierop aan te sluiten worden financiële voordelen behaald, kan de behoefte sneller worden gerealiseerd dan een zelfstandig productiecontract via FMS en is sprake van een laag integratierisico. De verwervingsstrategie wordt overeenkomstig dit traject gevolgd.

Financiële aspecten

De totale financiële omvang van dit project valt in de DMP-bandbreedte € 100-250 miljoen.

Risico's

Voor het project is een risicobeoordeling gemaakt en zijn beheersmaatregelen getroffen. Een risicoservering maakt deel uit van het projectbudget.

Omdat deze verwerving bestaande militaire technologie (MOTS) betreft, gelden

geringe integratierisico's omdat zowel de Apache gevechtshelikopter als de JAGM radargeleide raket al in gebruik zijn bij de VS. Een mogelijk risico bij dit project is uitloop van het project door een te kleine capaciteit van de productielijn. Daarnaast bestaat er een risico op een toename van kosten door krapte op de markt en stijgende prijzen. Dit risico wordt gemitigeerd door aan te sluiten bij het productiecontract van de Amerikaanse overheid.

Vooruitblik

Defensie verwacht eind 2023 de *Letter of Agreement* (LOA) voor de aanschaf van de JAGM radargeleide raketten te ontvangen van de Amerikaanse overheid. De eerste raketten worden naar verwachting geleverd in 2026.

Gezien de financiële omvang ben ik voornemens om dit project te mandateren aan de Defensie Materieel Organisatie. Uw Kamer wordt via de begroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (DMF), het jaarverslag en het Defensie projectenoverzicht (DPO) over de voortgang van dit project geïnformeerd.

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

mr. drs. C.A. van der Maat